

BULIZZ HATÁROKKAL! – ÁRTALOMCSÖKKENTÉS ÉS FELELŐSSÉG AZ ÉJSZAKAI ÉLETBEN

DALLOS LAURA

„Gyerekek, ne vegyetek drogot! Legyetek popsztárok és megkapjátok ingyen!” – hangzik el az Igazából szerelem című karácsonyi filmben Billy Mack énekes tanácsa a fiataloknak. A karácsonyi ünnepek követően rengeteg fiatal várja az új év beköszöntét különböző szórakozóhelyeken. Sajnos manapság a szórakozás nélkülözhetetlen eleme az alkohol mellett az illegális kábítószer is. Gyakran a zene, az énekesek élete és a kábítószer-használat kéz a kézben járnak egymással. A „rocksztár élet” és a bulizás természetes velejárójaként tekintünk a drogokra. Bár az alkohol túlzott fogyasztása önmagában is veszélyforrást jelent, pláne a fiatalokra, de az illegális pszichoaktív szerekkel való együttes használata kifejezetten nagy fenyegetettséget jelent a bulizókra. Korábban már foglalkoztunk a kábítószerek jelenlétével a zenés-táncos rendezvényeken, most azonban az előadók és a szervezők szemszögéből vizsgáljuk az illegális szerhasználat szórakozásra gyakorolt hatásait, és az említett szereplők felelősségét ebben a témában.

A szórakozás különféle módjai mindig is fontos szerepet töltek be az emberek életében, hisz a mindennapi teendőkből való kiszakadás, a felszabadultság érzését, a szocializációt és az ellazulást hivatott szolgálni. A szórakozóhelyek, fesztiválok,

koncertek látogatása nem újkeletű dolog, sok évtizede a kultúránk része. A szórakozáshoz pedig szorosan kapcsolódik az alkohol- és drogfogyasztás, mely a gátlások feloldásában játszik szerepet. Bár az alkohol témakörének tárgyalása nem tartozik az Intézetünk profiljába, de fontos legalább annyit megemlíteni róla, hogy a mértéktelen és rendszeres alkoholfogyasztás nem csak rövidtávon okozhat kellemetlenségeket fogyasztója és környezete számára, de hosszútávon is egészségkárosító hatással bír. Éppen ezért a felelősségteljes alkoholfogyasztásra már egészen fiatal korban fel kell hívni a figyelmet! Az alkoholfogyasztás a betöltött 18. évhez kötött, a szórakozóhelyeken ennek függvényében nem is szolgálhat(ná)nak ki kiskorú személyt. Sok rendezvényen a 18 éven aluliak más színű karszalagot kapnak, mint a felnőttek, vagy egyáltalán be se léphetnek a szórakozóhely területére.

A kábítószer-fogyasztás hasonló kockázattal jár, de veszélyességét fokozza, hogy az illegális kábítószerek esetében sosem lehet teljesen biztos abban az ember, hogy mit szed be, hogy az hogyan fog a szervezetére hatni, fogyasztása milyen következményekkel járhat. Veszélyét tovább árnyalja a szer típusa mellett fogyasztott dózis, illetve a kábítószerek és az alkohol egymásra gyakorolt, sok esetben felerősített hatása. Ahogy Dr. Zacher Gábor szokott fogalmazni, a drogozás orosz rulett, mivel nem tudhatjuk pontosan mit juttatunk be a szervezetünkbe. Minden esetben tartsuk szem előtt: attól, hogy valakinek egyszer nem okozott problémát, az nem jelent garanciát arra, hogy másra is ugyan úgy fog hatni. A klubokban leggyakrabban használt kábítószerek között van az ecstasy, amfetamin (közismert nevén speed), illetve az LSD (URL1).

A következő néhány pontban az alkohol- és/vagy a kábítószer-fogyasztás veszélyeit összegeztük:

- a folyamatos mozgásból, táncból, ugrálásból túlhevülés fakadhat, ami halálos kimenetelű is lehet;

- fennáll a kiszáradás veszélye a kevés folyadékbevitel miatt, ami szintén halálos kimenetelű lehet;
- a szer összetétele, hatásmechanizmusa bizonytalan;
- többszöri fogyasztás könnyen vezethet függőséghez;
- az alkohol- vagy drog hatása alatt lévő személyek a közlekedésben kifejezetten nagy veszélyt jelentenek önmagukra és a környezetükre egyaránt;
- befolyásuk alatt kockázatot jelent a nem biztonságos szexuális kapcsolat létesítése (URL2).

Azok a fiatalok, akik buliban illegális kábítószereket fogyasztanak, elsősorban a kíváncsiságtól vezéreltek, vagy társadalmi, még inkább kortárs csoportnyomásra teszik. Bár a fiatalok többsége nem válik függővé, viszont az illegális kábítószerek kiszámíthatatlanságából fakadó magas kockázat, és az azokkal összefüggésbe hozható egészségügyi következmények súlyos károsodást jelenthetnek az egyénre, és a környezetre is, ezért ennek megelőzése és visszaszorítása kiemelt fontosságú.

Ártalomcsökkentés

A biztonságos szórakozás egyik kulcsfontosságú eleme az ártalomcsökkentés, amely definíció szerint azoknak a beavatkozásoknak az összefoglaló neve, amelyek célja, hogy a szerfogyasztás okozta egyéni és makroszintű egészségügyi-, szociális- és gazdasági kockázatokat mérsékelje (URL3). A történelem során már korábban is láthattunk példát erre a kezdeményezésre, hiszen már Woodstockban is voltak olyanok, akik vizet osztottak társaiknak és a biztonságos szórakozást felügyelték, természetesen mindenféle legális vagy illegális kábítószer fogyasztás nélkül (Pharo, 2020). A partyszervíz szolgálat tagjai hasonlóan a szórakozni vágyókat felügyelik, hogy azonnal segítséget tudjanak nyújtani az alkohol vagy drog hatásától rosszul lévőknek. A szakképzett önkéntes segítők víz, ropi, szőlőcukor, óvszer és vitamin osztása mellett beszélgetnek is a fiatalokkal a droghasználatról, továbbá kisebb vészhelyzetek

esetén is egészségügyi ellátást tudnak biztosítani (URL4). Az ártalomcsökkentő programok alacsony küszöbű szolgáltatások, vagyis mindenki számára elérhetőek.

A legális és illegális szerek ártalmának minimalizálása mindenkinek közös érdeke. A fogyasztókat egészségügyi szempontból, míg a szervezőket, szórakozóhely tulajdonosokat elsősorban gazdasági szempontból teszi érdekelté az ártalomcsökkentés. A szórakozás helyszínén néhány változtatást eszközölve máris egy biztonságosabb környezetet hozhatunk létre.

Ezek a tényezők a következők (URL2):

- egy, a táncterttől elkülönített pihenőhely kialakítása, mely jól szellőzik és pihenésre alkalmas ülőhelyekkel ellátott;
- az egész helyszín szellőztetésének megoldása;
- a nyitvatartási idő alatt elsősegély-nyújtásban képzett személy jelenléte;
- fokozott tájékoztatás mind a drog- és alkoholhasználatról, mind a biztonságos szexről;
- a szórakozóhelyen dolgozó személyzet továbbképzése.

Emellett az elsődleges segítség a túlhevülés és a kiszáradás problémák elkerülése végett az ingyenes és korlátlan mennyiségű ivóvíz elérhetősége, illetve az alkoholmentes italok árazásának csökkentése az alkoholos italokhoz mérten. A szórakozóhelyeken ugyanis gyakran tapasztalható, hogy egy pohár gyümölcsléért, vagy akár egy üveg vízért többet kérnek el, mint egyes alkoholokért. Ez arra vezet, hogy a fiatalok szomjoltásra is alkoholt fognak választani, hiszen ebből tudnak olcsón többet megvenni, ami mondani se kell, hogy egészségügyi kockázatot jelent és növeli a rosszullétek számát. Mivel a szórakozóhely tulajdonosainak az ingyenes víz vagy az üdítők árának csökkentése bevételkiesést jelent, ami szembe megy a profitmaximalizációs céljukkal, olyan kompromisszumos megoldást kell kötni, mely a szórakozók biztonságát szolgálja, de emellett nem jelent bevételkiesést a szervezőknek sem.

Gazdasági szempontból biztosan lehet a kimaradó bevételeket más forrásból pótolni, például, ha a belépőjegyek árába belekalkuláljuk az ingyenes vízfogyasztás egy főre vetített plusz költségét, vagy a pultban árusított termékek árát átlagosan úgy emeljük, hogy az továbbra is hozza az elvárt profitot. Amennyiben az alkohol árát megemeljük a szórakozóhelyeken, logikusan következik, hogy kevesebb ember számára lesz elérhető ugyanaz a mennyiség, mint korábban, hisz a fogyasztás pénzügyi korlátokba ütközhet.

Azonban legtöbbször ezek a kezdeményezések – mint az ártalomcsökkentés – a szórakozóhelyek/ fesztiválok/ buliszervezők részéről sokszor csak válaszreakciók valamilyen tragédia bekövetkezése után. Például 2011-ben, a West Balkán szórakozóhelyen történt tragédiát követően felerősödött a biztonságos szórakozóhelyek megteremtésének kérdése, de rövid idő elteltével a kezdeményezések többsége sajnos hamvába holt. A történelem pedig azóta sajnos többször is ismételte önmagát, és a média egyre többször számol be világszerte tragédiába fulladó eseményekről fesztiválok vagy szórakozóhelyeken, legyen szó túladagolásokról vagy hatalmas tömegekről.

Legutóbb 2021-ben, szintén halálos kimenetelű koncerttől volt hangos a világsajtó, ugyanis az amerikai Astroworld fesztiválon, a világhírű rapper, Travis Scott koncertjén 10 ember vesztette életét és több százan megsérültek. A kezelhetetlen nagyságú tömeg összenyomta egymást. Több résztvevő beszámolója szerint az emberek szó szerint egymáson gázoltak át azért, hogy közelebb kerülhessenek a rapperhez, ez a tömeges megmozdulás pedig pánikhoz vezetett, a levegőtlen térből pedig semerre sem tudtak mozdulni. Az agresszív viselkedés, a dehidratáltság és a rosszullét bekövetkezésének valószínűségét pedig tovább növelte az alkohol- és a drogfogyasztás. A közösségi média különböző platformjain a túlélők megrázó videófelvevételeket osztottak meg a kialakult helyzetről, az elájult emberekről és a folyamatos segélykiáltásokról. Sok támadás érte a biztonsági személyzetet és magát a rappert is, hogy nem

léptek közbe, és állították le időben a műsort. A tragédia után több ismert énekes, köztük Harry Styles, Billie Eilish vagy Adele is kifejezetten nagy figyelmet fordított közönsége biztonságára. Több koncertjüket ugyanis maguk a fellépők szakították félbe, mert észlelték, hogy a tömegben valaki nincs jól, és számtalan esetben fokozott óvatosságra és figyelemre intették mind a rajongókat, mind az őket felügyelő biztonságiakat (URL5).

Azóta szerencsére nem csak a külföldi, hanem a magyar sztárok is feltűnően nagyobb figyelmet szentelnek a biztonságos szórakozásnak, a tömeg kontroll alatt tartására, vagy épp a vízosztásra.

Felelősségvállalás a fogyasztó, a zenész és a szervező cégek szemszögéből

A hazai zenei élet egyik jelentős női alakja, Dj Yamina – többek között a Rádió 1 lemezlovasa – mostanában a TikTok platformján keresztül fogalmazza meg tapasztalatait, melyeket fellépései során élt meg. Elmondása szerint félelmetes látni azt, hogy sokan – ahogy ő fogalmaz – túltolják a határokat, és felmerül benne a kérdés, hogy ezt az állapotot a zene vagy valamilyen tudatmódosító váltja-e ki (URL6).

Ahogy azt a korábbiakban már összefoglaltuk, a szerhasználat megakadályozásában, illetve az ártalomcsökkentésben is fontos szerepet játszanak a helyszínt biztosító cégek, a tulajdonosok és a szervezők. Naiv kijelentés lenne azt mondani, hogy meg lehet akadályozni azt, hogy egy kábítószer bejusson egy szórakozóhelyre, eljusson a fogyasztókhoz. Ugyanis ahogy a rendőrség is csak válaszreakciót tud adni a bűnözés visszaszorítására, nem tudja 100%-ban megelőzni azt, ugyan így a drogfogyasztást sem lehet 100%-ban megelőzni, visszaszorítani, persze törekedni kell rá. Gondoljunk csak bele abba, hogy egy koncert előtti átvizsgáláson, ha minden zsebet, minden táskát tüzetesen és aprólékosan megvizsgálják a biztonságiak, hányszorosára nőne a bejutási idő és ezzel együtt az elégedetlenség. Arról nem is beszélve, hogy az alapos

átvilágítás sem jelent garanciát arra, hogy nem fog kábítószer bekerülni a koncert/ a fesztivál/ a klub területére, vagy nem jutnak be olyan személyek, akik már a belépés előtt azok hatása alatt álltak. Ez azonban nem menti fel a tulajdonosokat a felelősség alól. Mindenki számára a közös cél a biztonságos és balesetmentes szórakozás megteremtése kell, hogy legyen. Ennek egyik kiváló eszköze az ártalomcsökkentő módszerek népszerűsítése, és a partyszervíz szolgáltatás elérhetőségének növelése.

A felelősséget ugyanakkor nem szabad áthárítani magáról a fogyasztóról a környezetére. Többek között ezért is tartjuk fontosnak a prevenciót. A prevenciós foglalkozások egészen kisgyerek kortól ajánlottak, és azért jelentősek, hogy a fiatalok átfogó és hiteles képet kapjanak a szerhasználatról, annak jogi, társadalmi és egészségügyi következményeiről. A tapasztalatok azt mutatják, hogy bár a gyerekeknek különböző forrásból vannak szórványinformációik, de ez nem formálódik bennük egységes képpé, illetve a média torzító hatása jelentősen deformálni tudja a valóságot. A cél tehát minden esetben a tájékoztatás. Miért van erre szükség? Azért, mert bár az egyén saját magáért felelős, saját döntése, hogy illegális kábítószer használ vagy sem, felelősséggel tartozik tetteiért, azokért is, amit a szer hatása alatt követ el, amik a környezetére akár súlyos hatással lehetnek. Azonban a törvények nem ismerete, a szerekkel kapcsolatos tudatlanság nem menti fel senkit a felelősség alól. Nem beszélve arról, hogy az egyén rossz döntése milyen többletköltséget és többletmunkát jelent például az amúgy is leterhelt egészségügynek vagy igazságszolgáltatásnak.

Az egyén felelősségén túl ott van az éjszakai élet kiemelkedő szereplője, középpontja, maga az előadó. A bevezetőben említett „rocksztár élet” társadalmilag elfogadott része lett az alkohol- és drogfogyasztás. Ezt általában a fokozott stressz és állandó nyomás, a teljesítménykényszer, vagy éppen a hirtelen jött siker számlájára írva „normális” stressz- és érzelmkezelésnek tekintjük. Nem véletlen ugyanakkor, hogy ez

a semmi esetre sem hétköznapi életmód az alkohollal, kábítószerrel és gyógyszerekkel kombinálva halálos kimenetelű is lehet, gondoljunk csak Jimi Hendrixre vagy Amy Winehouserára (URL7). Az sem szokatlan sajnós, hogy híres rapperek nem feltétlen a fogyasztás, hanem egyéb illegális drogügyletek miatt veszítik életüket, mint a 2019-ben elhunyt Juice Wrld, híres amerikai előadó. Akad több olyan hazai és külföldi zenész, aki nyíltan vállalja drogfüggőségét, vagy épp sikeres leszokását. Mivel a szerhasználat az alkotás vagy a mindennapok részévé válik, a legtöbb zeneszámban is hallhatunk direkt vagy indirekt utalásokat rá. Nagy általánosságban elmondható, hogy a pénz, a szerelem, a siker és az értéktárgyak mellett megjelenik az alkohol vagy a kábítószer, legalábbis a ma populárisnak mondható zenék körében egészen biztosan.

Egy felmérés során több mint 1 millió dalt vizsgáltak meg, ahol droggal kapcsolatos szavakat kerestek a szövegekben. A direkt kifejezések mellett indirekt utalásokat, becézett szavakat is kerestek, ez alapján hét csoportot különítettek el: a gyógyszerek, heroin, marihuána, LSD, kokain, ecstasy és meth csoportjába tartozó kábítószereket és becenevüket. A vizsgált periódusban – vagyis az 1930-as évektől a 2010-es évek végéig – megállapították, hogy a zenei műfajok tekintetében a country-ban volt a legtöbb utalás, ezt követi a jazz, a pop, az elektronikus zene, majd a rock. A fű/marihuána után leggyakrabban pedig a kokain és az ecstasy szavakat használták. A kutatás azt is kimutatta, hogy 2002 és 2013 között csak az Egyesült Államokban 8,2%-kal növekedett a dalszövegekben a kábítószerre utaló szavak száma, ami a zenészek közvetlenségével magyarázható. Valószínűsíthetően ez a szám mára még drasztikusabb növekedést mutatna. (URL8) Sajnos az említett felmérés nem tér ki arra, hogy ezek a zeneszámok milyen hatással bírnak a hallgatókra.

A zene, a többi művészeti ághoz hasonlóan, önkifejezésről és ezáltal valamiféle értékteremtésről szól. A zenész a dalokon keresztül, az érzelmek széles skáláján át tudja kalauzolni a hallgatókat, a szöveget hallgatva pedig azonosulhatunk,

átérezhetjük ezeket. Természetesen nem minden dalnak kell mögöttes tartalommal bírnia. De mégis mivel az előadó legtöbbször saját életéből merít inspirációt a zenéihez, így főként az útjukat kereső fiatalok példaként tekinthetnek ezekre az ismert emberekre, és a zenéjükben hallott, a videoklipben látott tartalmakat természetesnek és követendőnek tekinthetik. Röviden tehát az előadó követőtáborának a saját értékrendszerét közvetíti, ami sokakat megtéveszthet.

Hazai viszonylatban a Spotify zenestreaming felületen megtalálható decemberi aktuális Hot Hits Magyarország névre hallgató lejátszási listában felsorolt magyar számok körülbelül 40%-ban hallható legalább 1 kábítószerre utaló kifejezés. A TikTok alkalmazáson keresztül pedig ezek a zenék még több emberhez eljuthatnak különböző trendek formájában, ahol pénzről, prostitúcióról, alkoholról vagy kábítószerről szóló pár másodperces dalrészletekre tátognak és táncolnak a felhasználók, ezzel is népszerűsítve a dalszövegben hordozott, sokszor veszélyes életmódot bemutató üzeneteket vagy lealacsonyító, megalázó viselkedést.

Az előadók viselkedésükkel akarva-akaratlanul hatással lesznek követőikre, nem csak a zenéjükkel, hanem akár a stílusukkal vagy a színpadi viselkedésükkel, így válva a kulturális élet meghatározó alakjaivá és társadalomformáló erőkké akár pozitív, akár negatív értelemben.

Összegzés

Összességében tehát az éjszakai élet és a szórakozás kapcsán megfelelő tájékoztatást kell nyújtani a fiataloknak az alkohol és a drog jelenlétéről, azok mértéktelen és meggondolatlan fogyasztásának következményéről. Mivel a kábítószeres bulikban való megjelenése elkerülhetetlen, a szórakozás ezen formáinál gondolni kell az ártalomcsökkentésre, vagyis a szerfogyasztásból adódó rosszullétek kezelésére, hogy elkerülhető legyen a nagyobb egészségügyi-, szociális- és gazdasági vészhelyzet. Az ártalomcsökkentés azonban nem azt jelenti, hogy el kell fogadni, és normalizálni kell a kábítószer-

jelenlétet a szórakozóhelyeken. Az ártalomcsökkentő szervezetek segítségével mellett beszélni kell a szervező cégek és az előadók felelősségéről is, akiket a biztonságos szórakozásban kell érdekelté tenni. A zenészeknek kiemelt szerepük van példamutatás terén, amibe a színpadi jelenlét mellett az általuk közvetített életvitelt is beletartozik. A drogozás manapság egyre szabadabban és közvetlenebb módon jelenik meg a zeneszámokban, főként a country, jazz, pop, elektronikus zene és rock műfajokban. Fel kell hívni a figyelmet és erősíteni kell a szórakozni vágyókban, hogy a zene élvezetét nem csak az alkohol vagy a kábítószer adhatja meg.

2023. január 9-én Intézetünk eseményt szervez, melynek vendégei DJ Yamina és Péterfalvi Norbert r. főhadnagy lesz, a központi téma pedig a biztonságos szórakozás lesz. Várjuk szeretettel az érdeklődőket! Az esemény részleteit [ITT](#) találjátok.

Források

Pharo, P., Drugs, Pleasure and Collective Addictions. Living with Drugs, 305-313., 2020

URL1: <https://medlineplus.gov/clubdrugs.html>

URL2: https://drogfokuszpont.hu/wp-content/uploads/biztonsagos_szorakozohely_dzs.pdf

URL3: https://drogkutato.hu/wp-content/uploads/2021/04/Magyar-Drogfigyelő_április-1-40-49.pdf

URL4: https://drogfokuszpont.hu/wp-content/uploads/EMCDDA-_jelentes_2020_HU.pdf

URL5: <https://www.theguardian.com/music/2022/aug/04/do-not-in-any-circumstances-incite-the-crowd-how-the-astroworld-tragedy-changed-gigs-for-ever>

URL6: https://www.tiktok.com/@dijamina/video/717893091393-2315910?is_copy_url=1&is_from_webapp=v1

URL7: https://drogkutato.hu/wp-content/uploads/2022/05/elj_gyorsan_halj_meg_fiatalon1.pdf

URL8: <https://www.addictions.com/explore/drugs-in-music-analyzing-drug-references-in-musical-genres/>